

EUROOPA PARLAMENT

2009–2014

Põllumajanduse ja maaelu arengu komisjon

2009/2151(INI)

17.3.2010

ARVAMUS

Esitaja: põllumajanduse ja maaelu arengu komisjon

Saaja: keskkonna-, rahvatervise- ja toiduohutuse komisjon

Ühenduse lähenemisviis loodusõnnetuste ja inimtegevusest tingitud katastroofide ennetamisele
(2009/2151(INI))

Raportöör: Maria do Céu Patrão Neves

PA_NonLeg

ETTEPANEKUD

Põllumajanduse ja maaelu arengu komisjon palub vastutaval keskkonna-, rahvatervise ja toiduohutuse komisjonil lisada oma resolutsiooni ettepanekusse järgmised ettepanekud:

1. tunneb heameelt komisjoni teatise üle loodusõnnetuste ja inimtegevusest tingitud katastroofide ennetamise kohta¹; toetab seisukohta, et katastroofide ennetamist tuleb käsitleda koos sekkumisega; kinnitab Euroopa Parlamendi varasemat tööd² antud teemal ja avaldab kahetsust, et komisjon ei ole veel esitanud õigusakti ettepanekuid vastavalt parlamendi ettepanekutele; rõhutab vajadust töötada välja põhjalikud õigusaktid ja miinimumnõudeid kehtestavad suunised, et liikuda katastroofide ohjamist käsitleva tulemuslikuma poliitika suunas ELis, võttes aluseks tervikliku lähenemisviisi; tuletab meelde, et vastasel korral on Lissaboni lepinguga lubatud kasutada liikmesriikidevahelist tõhustatud koostööd, ja et seda teemat saab käsitleda ka selle raames;
2. nõuab tungivalt, et komisjon töötaks välja lähenemisviisi loodusõnnetustele ja inimtegevusest tingitud katastroofidele, mis oleks tihedalt seotud kõigi etappidega: ennetamine, valmisolek, viivitamatu sekkumine ja päästetööd, ning liidaks need kiire ja tulemusliku ohjamise strateegiaga; reageerimissuutlikkuse suurendamisel tuleb võtta arvesse igat liiki katastroofe (ELis või väljaspool ELi, loodusõnnetused või inimtegevusest tingitud katastroofid), kõiki ELi vahendeid ja institutsioonidevahelist koostööstamist;
3. pooldab kogu liidu jaoks globaalset strateegiat igat liiki katastroofide puhuks ühtse operatiivplaani käivitamisega, mis tagab riikide täieliku solidaarsuse õnnetuste korral; nõuab tungivalt, et strateegias pöörataks erilist tähelepanu Euroopa kõige isoleeritumatele ja kõige hõredamalt asustatud piirkondadele, mägipiirkondadele ja piirialadele ning majanduslikult kõige ebasoodsamas olukorras olevatele piirkondadele;
4. toetab ühenduse lähenemisviisi tähtsamaid elemente, kuid peab neid põllumajandussektori jaoks ebapiisavaks; on seisukohal, et teadmispõhine katastroofide ennetamine on esmatähtis; rõhutab, et tõhusa seire tagamiseks on vaja luua majandus- ja sotsiaalkatastroofide andmebaas koos rohkem ohustatud piirkondade kaardistamisega ning määrata kindlaks meetmed, mis on asjakohased iga piirkonna peamiste ohtude eripära arvestades;
5. ergutab osalejate ja poliitikameetmete ühendamist kogu katastroofide ohjamise tsükli vältel, rõhutades kiirreageerimisüksuse loomise eeliseid, nagu tegevuse parem koostööstamine ja suurem liikmesriikide solidaarsus vahel, sest ühelgi riigil ei ole vajalikke ja piisavaid ressursse selleks, et suurte looduskatastroofidega üksi toime tulla; toetab algatust luua sidusrühm ja nõuab põllumajandussektori esindajate kaasamist kavandatavasse kriisiohjamismehhanismi, et muu hulgas võiks tõeluseks saada ka multifunktsionaalsuse põhimõte;

¹ KOM(2009)0082.

² 18. mai 2006. aasta raport looduskatastroofide (tulekahjud, põuad ja üleujutused) kohta – põllumajanduslikud aspektid (ELT C 297 E, 7.12.2006, lk 363); 16. veebruari 2006. aasta resolutsioon riskijuhtimise ja kriisiohjamise kohta põllumajanduses (ELT 290 E, 29.11.2006, lk 407); 19. juuni 2008. aasta resolutsioon Euroopa Liidu katastroofidele reageerimise suutlikkuse suurendamise kohta (ELT C 286 E, 14.8.2008, lk 15).

6. rõhutab, et looduskatastroofide mõjud paiskuvad üle piirkondade ja liikmesriikide õiguslike ja halduslike piiride, mistõttu peavad riskide kaardistamisega kaasnema ulatuslikud territoriaalse koostöö mehhanismid neist piiridest sõltumatutel funktsionaalsetel alustel ja makropiirkondade tasandil, et võidelda loodusõnnetuste või inimtegevusest tingitud katastroofide vastu tulemuslikumalt nii ennetamise kui ka sekkumise mõttes;
7. nõuab tungivalt liikmesriikide, ELi naaberriikide ja arenguriikide koostööd piiriülestes parimate tavade jagamise ja praktiliste teadmiste levitamise projektides ELi naabruspoliitika programmide ja arenguprogrammide kaudu;
8. on seisukohal, et kõige värskeamad ning viimaste aastate kogemused näitavad selgelt vajadust ühenduse kodanikukaitse, ennetusvalmiduse ja reageerimisvõimekuse edasise tugevdamise järele nii loodusõnnetuste kui ka inimtegevusest tingitud katastroofide korral, ja nõuab komisjonilt tungivalt vastavate meetmete võtmist, et väljendada selgelt Euroopa solidaarsust suurõnnetuste tõttu kannatanud riikidega; toetab tegevusi, mille eesmärk on liikmesriikide kodanikukaitsevalmiduse suurendamine eelkõige ekspertide ja parimate tavade vahetamise, õppuste ja valmisolekuprojektide kaudu;
9. peab sügavalt kahetsusväärseks, et hiljutised loodusõnnetused on põhjustanud teatavates liikmesriikides nii palju ja raskeid kaotusi, ja on arvamusel, et seetõttu tuleks viivitamatult kontrollida ennetus- ja valmisolekumeetmete sobivust, et tagada vajalike järelduste tegemine selleks, et tulevikus oleks liikmesriikides võimalik sarnaste katastroofide purustavaid tagajärgi ennetada ja nende ulatust piirata; nõuab seetõttu tungivalt, et komisjon paluks liikmesriikidel esitada loodusõnnetuste korral kasutamiseks mõeldud rakenduskavade üksikasjad, et võimaldada kogemuste vahetamist ja järelduste tegemist eriolukorras rakendatavate meetmete, haldusasutuste ja operatiivüksuste vahelise koordineerimise ning vajalike inimressursside ja materiaalsete vahendite kättesaadavuse kohta;
10. palub liikmesriikidel ja kohalikel omavalitsustel lihtsustada katastroofide ennetamise alase teadlikkuse tõstmist, eriti koolides ning maapiirkondades asuvates kogukondades;
11. tuletab meelde, et investeerimine säästvasse ökosüsteemi haldamisse või usaldusväärsesse keskkonnajuhtimisse võib pakkuda kulusäästlikku lahendust ühenduse kaitsetuse vähendamiseks katastroofide suhtes; terved ökosüsteemid toimivad ohu korral looduslike puhvritena, nende valmisolekumine või hooldamine on sageli vähem kulukas ning tihti on need mõjusamad kui füüsilised tehnorajatised; Maailmapanga hinnangul (2004) on investeerimine ennetusmeetmetesse, kaasa arvatud tervete ökosüsteemide säilitamisse seitse korda odavam kui katastroofide tekitatud kahjud;
12. rõhutab vajadust kaasata katastroofide ohjamise mehhanismi põllumajandussektori esindajad, et hinnata ja võtta heastavaid meetmeid kooskõlas kõnealuse sektori tegeliku olukorraga, koordineerida tõhusamalt olemasolevaid ressursse ja konsolideerida ELi kohese reageerimise suutlikkuse alane poliitika;
13. on seisukohal, et põllu- ja metsamajanduse toodangut mõjutavad ilmastikunähtused (põud, pakane, jää, rahe, metsatulekahjud, tormid, üleujutused, tugevad vihmad ja tormid),

terviseriskid (kahjurite järsk levik, loomahaigused, taudid ja episootiad, metsloomade tekitatud kahjustused) inimtegevuse tulemused (kliimamuutus, reostus, happelihmad, juhuslik ja sihilik geneetiline muundamine), maalihked (linna- ja ruumiplaneerimisega seotud probleemide tõttu), tehnoloogilised ja transpordiga seotud ohud, mägipiirkondade kõrbestumine, metsatulekahjud (peamiselt puuduliku metsahoolduse ja kuritegeliku käitumise tõttu) ning jõgede saastumine (tehastest lähtuvate kemikaalide, toitainete lekkimise ja metsa küllastajate hoolimatuse tõttu);

14. rõhutab, et loodusõnnetused ja inimtegevusest tingitud katastroofid ohustavad põllumajandusettevõtete majanduslikku elujõulisust ning põhjustavad rahvastikukadu maapiirkondadest, süvendavad erosiooni ja kõrbestumist, kahjustavad ökosüsteeme, ohustavad bioloogilist mitmekesisust ning mõjutavad tugevasti maapiirkondadesse veel jäänud elanike elukvaliteeti; on veendunud, et tagajärjed on kriitilisemad ebasoodsate looduslike tingimustega piirkondades, kus puudub võimalus majanduse mitmekesistamiseks ning peamiseks või ainsaks majandusharuks või elatusallikaks on põllumajandus, mis toob kõnealuses piirkonnas kaasa toiduainete vähesuse ja tööpuuduse ning elanike linnastusesse elama suundumise;
15. rõhutab põllumajandustootja kui maastikuvalvuri rolli Euroopa Liidus, mistõttu peab vajalikuks soodustada elujõulise põllumajandustegevuse säilimist selleks, et pidurdada tootmise hülgamist ja maapiirkondade rahvastikukadu – nähtust, mis suurendab veelgi metsatulekahjude riski;
16. tuletab meelde, et kõnealuses kontekstis on põllumajandus otsustava tähtsusega, kuna see tagab maapiirkondade majanduse püsijäämise ning vähendab rännet linnapiirkondadesse, luues head keskkonnanähtused, vähendades süsinikdioksiidihedid ja aidates kaasa selle sidumisele, parandades pinnase säilimist, taastades jõgede ja rannikuvee süsteemide loomuliku oleku ning edendades loodusliku maastiku taastamist;
17. tuletab meelde, et taimed neelavad fotosünteesi teel atmosfäärist süsihappegaasi ja toodavad biomassi, millest saab toota biogaasi, biokütuseid ja tööstuskaupu, ning et suurem põllumajandustoodete kasutamine tööstuskaupade, nagu polümeeride, määrdeainete, pindaktiivsete ainete, lahustite ja kiudude tootmises võib aidata vähendada ka sõltuvust taastumatutest energiaallikatest;
18. on seisukohal, et on terve kogum energeetilisi põllukultuure, mis koos tuule- ja päikeseenergiaga võivad ELi energiajulgeolekule märkimisväärselt kaasa aidata;
19. on seisukohal, et kliimamuutuse ennustatavad kahjulikud mõjud põllumajandustootmisele avaldavad vajaliku toiduainetega kindlustatuse tagamisele lisarõhku, mida suurendab ka rahvastikukasv 9 miljardi inimeseni aastaks 2050, mis nõuab tootmisvõimsuse vastavat suurendamist umbes 70% võrra – need aspektid kokku näitavad, et toiduainetega kindlustatus, kliimamuutuse leevendamine, looduskatastroofid ja vaesuse vähendamine on omavahel lahutamatult seotud;
20. juhib tähelepanu sellele, et tulevasel ühisel põllumajanduspoliitikal peavad olema rahalised vahendid selleks, et tagada kliimamuutusega kohanemise ja selle kahjulike mõjude vähendamise kontekstis, eelkõige looduskatastroofide mõju ennetamise kaudu, jätkuvalt Euroopa elanikkonna toiduga varustamine ning et tulla toime muude võimalike

väljakutsetega;

21. palub komisjonil järgmise finantsperspektiivi kontekstis uurida kliimamuutusega kohandamise fondi loomise teostatavust, selleks et aidata rahastada looduskatastroofidega seotud ennetusmeetmeid konkreetsetes majandussektorites;
22. tuletab meelde, et metsad on tähtsad eelkõige puidutootmise seisukohast, kuid samuti bioloogilise mitmekesisuse säilitamise, tulekahjude, üleujutuste, laviinide ja erosiooni ärahoidmise, põhjaveevarude majandamise, maastikuhoolduse ning süsiniku sidumise seisukohast; seetõttu on ELil kiiremas korras vaja ranget metsanduspoliitikat, milles võetakse nõuetekohaselt arvesse Euroopa metsade mitmekesisust ja mis põhineb teaduslikel teadmistel, selleks et hooldada, kaitsta ja kohandada metsi võitluses riskide vastu, mis neid ohustavad;
23. juhib tähelepanu asjaolule, et pidev põud on viimastel aastatel tinginud metsatulekahjude arvu mitmekordistumise Euroopas, süvendades samal ajal arvukate piirkondade kõrbestumist;
24. palub komisjonil esitada sarnaselt juba olemasolevale üleujutuste direktiivile ettepanek võtta vastu põua vastu võitlemise direktiiv liikmesriikide sellealase poliitika paremaks kooskõlastamiseks ja kättesaadavate ühenduse vahendite optimeerimiseks;
25. on seisukohal, et metsatulekahjud on tõsine probleem paljudes Euroopa piirkondades ning et kõnealuses valdkonnas tuleks võtta meetmeid tiheda metsastumise vältimiseks ja metsakoosluse muutmiseks; on veendunud, et tulekahjudele, tormidele ja putukate tekitatud kahjule vastupanuvõime suurendamiseks tuleks eelistada kohalikke liike ja segametsi, pidades silmas erinevaid loodustingimusi põhjapoolsetes boreaalsetes metsades ja Lõuna-Euroopa metsades; kutsub komisjoni üles nõudma, et liikmesriigid kohaldaksid süütajate suhtes tsiviil- ja kriminaalvastutust käsitlevaid õigusnorme koos karistustega ning koordineeriks hindamisrühmasid, kellega kannatada saanud piirkondade taastamise osas konsulteerida, et vältida spekulatiivset tegevust;
26. pooldab tõelise metsanduspoliitika loomist metsade majandamise ja säilitamise parandamiseks, võttes arvesse nende esmatahtsat rolli võitluses kliimamuutuse vastu, millel on kasvav mõju looduskatastroofidele;
27. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles võtma põllumajanduslik-keskkondlike lisatasude arvestamisel arvesse lisakulusid, mida põllumajandustootjad kannavad seoses tulekahjude ennetamise töödega (näiteks tuletõkestusvõõndite puhastamine, kuivanud puittaimede eemaldamine, oma põldudega piirneva maa-ala harimine jne) ja vee ärajuhtimisega (äravoolukraavide ja -kanalite puhastamine);
28. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles toetama heade põllumajandustavade kasutamist, mis on mõnedes liikmesriikides võimaldanud lämmastikku sisaldavate väetiste pinnasesse imbumist poole võrra vähendada, ilma et põllukultuuride saagikus oleks vähenenud;
29. tuletab meelde, et loodusõnnetustes mängib tihti rolli vesi – mitte ainult üleujutuste (mis on sageli tingitud ebapiisavast planeerimisest), pakase, rahe ja vesikondade saastumise näol, vaid ka veepuuduse tõttu, mis võib põhjustada olulisi muutusi, nagu suurte piirkondade

kõrbestumine Lõuna- ja Kagu-Euroopas;

30. kutsub komisjoni üles esitama aruannet selle kohta, kuidas liikmesriigid rakendavad ühise põllumajanduspoliitika läbivaatamist käsitlevates sätetes riskikindlustust ja usaldusühingu vormis asutatud fondide kava puudutavaid artikleid 70 ja 71; nõuab tungival, et komisjon esitaks ettepaneku Euroopa ühise süsteemi kohta, et olla paremini valmis loodusõnnetustest ja inimtegevusest tingitud katastroofidest põhjustatud riskideks ja põllumajandustootjate sissetulekute ebastabiilsuseks; rõhutab, et põllumajandustootjate sissetulekute vahel suuri tasakaalutusi põhjustavate erinevate kindlustusskeemide rohkuse vältimiseks ELis peab nimetatud süsteem olema praegusest mudelist põhjalikum;
31. peab kiireloomuliseks vajadust muuta loodusõnnetuste või inimtegevusest tingitud katastroofidega seotud minimaalne kompensatsioonisüsteem kättesaadavaks ka kõigi Euroopa põllumajandustootjate jaoks, mõistes hukka komisjoni määruse (EÜ) nr 1857/2006¹ artikli 11 lõike 8 rakendamast, arvestades eri liikmesriikides kättesaadavate kindlustussüsteemide ebavõrdsust, ning soovib ühtlasi, et ennetusmeetmete edendamise komponent oleks põllumajanduskindlustusmaksete arvutamisel eelisseisus;
32. tuletab meelde, et kindlustusskeemid nähakse ette Maailma Kaubandusorganisatsiooni nn kollase kategooria alusel ning et meie kaubanduspartnerid, nagu USA (tsüklilist kõikumist tasandav programm ja katastroofiabiaprogrammid), kasutavad neid süstemaatiliselt põllumajandus- ja metsandusettevõtete sissetulekute kindlustamiseks, hüvitades loodusõnnetuste mõjust ja ka turu ebastabiilsusest põhjustatud saamata jäänud tulu;
33. juhib tähelepanu ettevõtete tasandil juba olemasolevatele riskide vähendamise strateegiatele, nagu ettevõttesisesed või turukesksed strateegiad; kinnitab, et suurima tähtsusega on sellist laadi mitmekesistamisele, tootmise kohandamisele, külvikordade muutmisele, pinnast ja vett säästvatele maaviljelusmeetoditele, futuuriturgudele, kindlustustele ja lepingutele suunatud strateegiad ning neid tuleks toetavate vahenditega täiendada;
34. kutsub komisjoni üles ergutama heade tavade vahetamist liikmesriikide vahel, et ennetada inimtegevusest tingitud katastroofe, ning kutsub liikmesriike üles tagama, et piirkondlikes omavalitsustes toimuksid katastroofidega toimetulemise alased koolitused;
35. on seisukohal, et katastroofide mõjuga tegelemiseks oleks vaja asjakohast finantsraamistikku, mida toetaksid solidaarsusfond, maaelu arengu poliitika, regionaalpoliitika, seitsmes raamprogramm, riigiabi, tegevuskava Forest Focus ja programmid Life+; nõuab lisaks ühisele põllumajanduspoliitikale spetsiaalseid rahalisi vahendeid, mida saaks osaliselt kasutada erasektori ennetusmeetmeteks, näiteks metsade kliimamuutusega kohandamise meetmeteks ja vastavateks teadusuuringuteks, taasmetsastamiseks, märgalade ja seotud ökosüsteemide kaitseks, erosiooni ja settimise jälgimiseks voolusängides ning alternatiivsetele meetmetele kõrge riskiastmega maa-alade taastamiseks; nõuab samuti, et ennetamine ja sekkumine ning elanike teavitamine lisataks asjakohaselt järgmisse finantsperspektiivi;
36. rõhutab igat liiki loodusõnnetusi ennetavate meetmete koondamise vajadust ühiste

¹ ELT L 358, 16.12.2006, lk 3.

strateegiliste suuniste väljatöötamise teel, et parandada liikmesriikide vahelist koordineerimist ning ühenduse eri instrumentide (struktuurifondid, solidaarsusfond, suurõnnetustele kiirreageerimise mehhanism ja nendeks valmisoleku vahend) toimivust ja koordineerimist;

37. nõuab tungivalt, et komisjon võtaks praeguse ELi solidaarsusfondi loodusõnnetuste ohvritele abi osutamiseks kasutusele võimalikult paindlikult ja viivitamata ning nõuab läbipaistvamate kriteeriumite kehtestamist;
38. kutsub komisjoni üles protsessi lihtsustama ja kiirendama, võttes arvesse katastroofis kannatanud riigi otseste kahjude esmast hindamist, nii et ELi solidaarsusfond toimiks võimalikult tõhusalt;
39. nõuab ELi solidaarsusfondi rakendusala laiendamist, määratledes katastroofi kui elanikkonnale ja keskkonnale tõsist kahju tekitava ulatusliku laastava sündmuse, nii et see hõlmaks ka aeglaselt arenevaid katastroofe, nagu põud; sellisel juhul peaks fond reageerima, kui kesk- või piirkondlikud valitsusasutused on hädaolukorras sunnitud võtma meetmeid vee normeeritud jaotamiseks;
40. soovib laiendada ELi solidaarsusfondi kohaldamisala nii, et see kataks põllumajandusele ja metsadele tekitatud kahju;
41. on seisukohal, et Euroopa Liidu solidaarsusfondi (ELSF) artiklis 4 loetletud abikõlblikud toimingud on liiga piirangulised ja ei arvesta teisi samalaadseid olukordi, nagu põud; sellega seoses ja vaatamata sellele, et ei ole praktikas teostatav, et peamised ohvrid (eraisikud ja ettevõtted) saaksid otsetoetusi, tuleks ELSFi sisse viia uus paindlikum klausel, mis lubaks anda otsetoetusi;
42. kutsub üles lisama Euroopa Liidu solidaarsusfondi uut kategooriat, millesse kuuluvad „muud üldistes huvides toimingud kannatanud elanikkonna ja/või piirkondade sotsiaal- ja majanduselu taastamiseks”, nii et see hõlmaks juhtusid, mille tagajärjed kahjustavad eravaldusse kuuluvat vara, mis on üldise hüve ja heaolu jaoks vaieldamatult oluline ja mida seetõttu käsitatakse ühiskondliku varana;
43. on arvamusel, et abikõlblikkuse künniste määramisel on esmatähtis piirkondliku mõõtmega arvestamine, kuna vastasel juhul võivad kogu liikmesriigile määratud künnise mittedaavutamise tõttu välja jääda väga tõsiste katastroofidega silmitsi seisvad piirkonnad; arvesse tuleks võtta ka erilist olukorda kõrvalistes ja isoleeritud piirkondades, nagu saartel ja äärepoolsematel aladel;
44. on seisukohal, et lõikes 15 osutatud künniste kehtestamisel tuleb arvesse võtta ka kõiki eriliste ebasoodsate looduslike tingimustega maapiirkondi ja mahajäetud alasid, et stimuleerida nende mitte maha jätmist;
45. nõuab, et komisjon toetaks tõsiseid kahjusid kannatanud põllumajanduspiirkondade taastamist, üritaks ergutada töökohtade loomist ja võtaks vajalikud meetmed põllumajanduses töökohtade ja teiste elatusallikate kadumisega seotud sotsiaalsete kulude kompenseerimiseks.

PARLAMENDIKOMISJONIS TOIMUNUD LÕPPHÄÄLETUSE TULEMUS

Vastuvõtmise kuupäev	17.3.2010
Lõpphääletuse tulemus	+: 34 -: 6 0: 0
Lõpphääletuse ajal kohal olnud liikmed	John Stuart Agnew, Richard Ashworth, José Bové, Luis Manuel Capoulas Santos, Vasilica Viorica Dăncilă, Michel Dantin, Paolo De Castro, Albert Deß, Diane Dodds, Herbert Dorfmann, Hynek Fajmon, Lorenzo Fontana, Iratxe García Pérez, Béla Glattfelder, Martin Häusling, Esther Herranz García, Peter Jahr, Elisabeth Jeggle, Jarosław Kalinowski, Elisabeth Köstinger, Giovanni La Via, George Lyon, Gabriel Mato Adrover, Mairead McGuinness, Krisztina Morvai, James Nicholson, Rareş-Lucian Niculescu, Wojciech Michał Olejniczak, Georgios Papastamkos, Marit Paulsen, Britta Reimers, Ulrike Rodust, Giancarlo Scottà, Czesław Adam Siekierski, Alyn Smith, Csaba Sándor Tabajdi, Janusz Wojciechowski
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliige/asendusliikmed	Luís Paulo Alves, Spyros Danellis, Lena Ek, Véronique Mathieu, Maria do Céu Patrão Neves, Daciana Octavia Sârbu